

ZÁPISNICA

**zo sedemnásteho zasadnutia Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových
a intersexuálnych osôb (ďalej len „výbor“)**

11.6.2021 o 14:00 hod., Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Prítomní členovia a členky výboru: vid' podľa priloženej prezenčnej listiny.

Program zasadnutia:

1. Informácia k situácii transrodových osôb pri právnom prepise rodu a k zamedzeniu praxe nútených sterilizácií.
2. Informácia k riešeniu situácie párov rovnakého pohlavia a ich rodín, ktoré nie sú uznané štátom.
3. Informácia k Stratégií EÚ pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020-2025.
4. Diskusia k možnostiam zabezpečenia existencie a financovania služieb pre LGBTI komunitu.
5. Diskusia o pláne činnosti výboru na najbližšie roky a jeho sfunkčnení.
6. Predstavenie plánovaných projektov a podujatí v roku 2021 zo strany MVO.

Rokovania v rámci jednotlivých bodov programu:

Otvorenie zasadnutia

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Predsedníčka výboru otvorila 17. zasadnutie výboru a privítala jeho členky a členov. Vzhľadom k tomu, že došlo k obmene niektorých členov a členiek výboru, požiadala všetkých prítomných, aby sa v krátkosti predstavili.

Po predstavení všetkých prítomných, zbežne predstavila navrhovaný program rokovania. Následne navrhla priamo prejsť k schváleniu návrhu programu a k jednotlivým bodom rokovania.

Členky a členovia výboru schválili návrh programu.

BOD 1

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Otvorila prvý bod programu a uviedla, že rozumie, prečo je riešenie vzniknutej situácie dôležité. Je si vedomá, že v riešení tejto otázky, Slovenská republika zatiaľ nepokročila, avšak informovala výbor, že kontaktovala ministra zdravotníctva SR a uviedla, že vníma snahu túto otázku vyriešiť. Následne odovzdala slovo generálnemu riaditeľovi MZ SR, ktorý bol prítomný na zasadnutí výboru.

Jozef Kalužay, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedol, že na MZ SR pôsobí jeden rok, genézu tohto problému pozná od r. 2019. Ubezpečil výbor, že na MZ SR pokračovali v riešení tohto problému a táto téma nešla do úzadia. Riešením, ku ktorému MZ SR pristúpilo, bol začiatok práce na tvorbe štandardného diagnostického a terapeutického postupu (ŠDTP), ktorý by definoval zdravotnú starostlivosť transrodových osôb. Priopomel, že v novoprijatej medzinárodnej klasifikácii chorôb (MKCH-11) rodový nesúlad už nebude označený za duševnú poruchu. Oboznámil členky a členov výboru, že odborné usmernenie, ktoré je potrebné pre vydanie lekárskeho posudku na účely predloženia matrike, už bolo pripravené, prešlo vnútrezortným priponienkovým konaním, avšak nedostalo sa už na gremiálnu poradu ministra zdravotníctva. Na sekciu zdravia rozhodli, že ho predložia na gremiálnu poradu ministra zdravotníctva, keďže takto pripravené odborné usmernenie je stále považované za aktuálne, z odborného hľadiska nepotrebuje zmeny. Uviedol, že predpokladá, že by malo byť schválené, avšak nevie to garantovať. Priopomienky

vnútrezortného konania sú už zapracované, takže predloženie na gremiálnu poradu ministra zdravotníctva je posledný krok na to, aby bolo usmernenie prijaté v čo najkratšom čase.

Uviedol, že MZ SR začalo pripravovať ŠDTP, ale kým bude tento postup schválený, došlo by k zdržaniu ešte niekoľkých mesiacov, a keďže odborné usmernenie je odborne správne, pripravené, nie je dôvod, aby MZ SR muselo ďalej čakať, aby mohlo byť predložené na schválenie ministru zdravotníctva.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Podľačovala zástupcovi MZ SR za informácie a vyjadriala potešenie s prístupom MZ SR k vyriešeniu tejto otázky.

Christián Havlíček, TransFúzia

Uviedol, že sa teší z prezentovaných informácií, pričom poukázal na to, že situácia je naozaj kritická pre ľudí z komunity, ktorí nemajú zabezpečenú zdravotnú starostlivosť a nevedia ju získať a uviedol, že sa zvýšili aj riziká samovrážd. Chcel by sa podľačovať tomuto prístupu a vyjadriť nádej, že sa táto otázka konečne dorieši a následne sa začne na základe vypracovaných štandardov poskytovať zdravotná starostlivosť aj lekárske posudky pre ľudí v tranzícii.

Barbora Vašečková, lekárka spolupracujúca s TransFúzia

Uviedla, že sama bola členkou komisie, ktorá pripravovala text odborného usmernenia, a preto ďakuje, že MZ SR pristúpilo k jeho schváleniu a váži si ich prístup.

Dominik Fabian, Kancelária verejnej ochranyne práv

Položil otázku, či bude toto usmernenie nejako reflektované aj vo vyhláškach MV SR alebo to ostane upravené len v usmernení MZ SR a v štandardoch, ktoré vypracuje.

Martina Matejková, Ministerstvo vnútra SR

Odpovedala, že toto usmernenie bude reflektované aj vo vnútornom predpise MV SR. Uviedla, že stretnutí k odbornému usmerneniu sa za MV SR zúčastňovala aj p. Kružliaková, ako zástupkyňa matrík. Na týchto stretnutiach sa aj dohodli ako bude znieť celé to potvrdenie, ktoré budú lekári vydávať, na základe ktorého dôjde k zápisu zmeny údajov na matrike.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Podľačoval MZ SR a pripomenul, že ide len o úplne základný predpoklad existencie zdravotnej starostlivosti o túto skupinu ľudí, pričom do budúcnosti je tam otvorených ešte veľa vecí, vrátane štandardov, ktoré MZ SR spomínalo, ktoré treba vypracovať.

Taktiež pripomenul, že je otvorený školský zákon - stále nie je možné meniť doklady o vzdelení zo stredných škôl, čo je pre transrodových ľudí veľký problém, keďže sú takto pri pracovných pohovoroch nútene outovaní, lebo majú doklad vystavený na iné meno, ako majú uvedené v dokladoch.

Tiež je tu otázka dostupnosti zdravotnej starostlivosti, existencie odboru sexuológia a pod. Avšak víta, že sa konečne urobil aspoň prvý krok v tomto smere.

Jozef Kalužay, Ministerstvo zdravotníctva SR

Doplnil, že spomínané štandardy sú už rozpracované, vyhotovené by mohli byť už na jeseň tohto roka. Čo sa týka lekárskych špecializácií, uviedol, že v celom sektore zdravotníctva, Slovensko naráža na personálny problém, netýka sa to len odboru sexuológie. Nedostatok zdravotníckych pracovníkov je celosvetový problém.

Igor Urbančík, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Doplnil informácie k novele školského zákona, ktorá bola pripravená na jar a uviedol, že aktuálne prebieha druhé kolo medzirezortného pripomienkového konania. V návrhu zákona je možnosť vydania

dokladov o vzdelaní po zmene pohlavia a mena zahrnutá, a uviedol, že na jeseň by novela mohla byť predložená do parlamentu.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uzavrela tento bod rokovania. Uviedla, že bude mať snahu s MZ SR aj s ministrom zdravotníctva, aby sa táto téma dotiahli do konca. Verí tomu, že najbližšie už nebude potrebné, aby otázka prijatia odborného usmernenia bola bodom programu.

BOD 2

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Informovala výbor, že k tomuto bodu rokovania si dovolila prizvať poslancov NR SR – poslanca Ondreja Dostála a poslankyňu Jarmilu Halgašovú, keďže pred dvoma týždňami bol z poslaneckého klubu SaS predstavený konkrétny návrh k tejto téme. Prizvaný bol k tejto téme aj p. Hlušák, ktorý je v rámci MS SR súčasťou rekodifikačnej skupiny pre Občiansky zákonník (OZ).

Uistila členov a členky výboru, že ako ministerka spravodlivosti podporuje takúto právnu úpravu a MS SR ráta s tým, že by bol k tomu vytvorený priestor aj pri rekodifikácii OZ. K harmonogramu rekodifikácie uviedla, že v pláne je mať hotové paragrafové znenie nového OZ začiatkom budúceho roka.

Úprava tejto otázky je však vo veľkej miere politickým rozhodnutím, pričom nastavenie súčasnej vlády je prinajmenšom v tom rozsahu, ktorý je uvedený v koaličnej zmluve. V nej sa hovorí o majetkových pomeroch ľudí, ktorí žijú v jednej domácnosti.

Požiadala prítomných poslancov, aby informovali o tom, aká je idea ich návrhu a o politickej priečnosti tohto návrhu. Odovzdala slovo poslancom NR SR.

Jarmila Halgašová, prizvaná poslankyňa NR SR

Podčakovala za udelenie slova. Ideou návrhu zákona je legalizácia partnerského spolunažívania a odstránenie diskriminácie, ktorá tu roky existuje, t.j. nejde o poskytovanie osobitných výhod. Výbor informovala o tom, že si cez Parlamentný inštitút dala vypracovať štúdiu, výsledkom ktorej je že SR patrí k posledným členským štátom EÚ, kde tento inštitút nie je legalizovaný. Členské štáty EÚ sa už k tejto otázke postavili čelom a inštitút partnerského spolunažívania/spolužitia majú vyriešený (v ČR sa už hovorí o možnosti sobášiť partnerov rovnakého pohlavia).

Upozornila, že tento problém sa týka nielen partnerov rovnakého pohlavia, ale aj rôzneho pohlavia. Ide o množstvo ľudí, ktorí sa rozviedli a v novom spolužití už nechcú ísiť do manželského zväzku a urobia tak len z toho dôvodu, že legislatíva v SR ich k tomu nútí tým, ako je nastavená.

Náš cieľ a zámer je odstránenie tejto diskriminácie a uvítala by, ak by sa to mohlo uskutočniť ešte v tomto roku. K pripravovanej rekodifikácii OZ na MS SR uviedla, že predpokladá, že v rámci legislatívneho procesu bude k nej prebiehať siahodlhá diskusia. V prípade, ak táto rekodifikácia prejde legislatívnym procesom a bude schválená, možno predpokladať, že sa začne uplatňovať najskôr koncom budúceho roka. Aj preto by preferovala, aby k zmene došlo už teraz, hoci čiastkovou úpravou, ktorá bude v súlade so samotnou stratégou MS SR a následne by sa začlenila do celkovej právnej úpravy.

Poslanecký návrh obsahuje zatiaľ 3 oblasti úpravy, a tými sú úprava dedenia, poskytovanie informácií o zdravotnom stave od lekárov a možnosti ošetrovania člena rodiny. Možnosťou je aj rozšíriť úpravu o ďalšie oblasti, prípadne uviesť v odôvodnení návrhu zákona, že ide len o čiastkovú úpravu a pri rekodifikácii sú možné rozšírenia na ďalšie oblasti.

Ondrej Dostál, prizvaný poslanec NR SR

K odborným aspektom uviedol, že prebehla diskusia medzi ministerkou spravodlivosti a poslancami, ktorí navrhujú čiastkovú úpravu ohľadne toho, či je vhodnejšie ponechať právnu úpravu tejto otázky na rekodifikáciu a na komplexnú úpravu v rámci OZ alebo prísť s nejakou parciálnu úpravou z iniciatívy poslancov. Z hadiska systémovejšieho riešenia je silným argumentom, aby sa to ponechalo na rekodifikáciu, kde to môže byť jednak komplexnejšie upravené, jednak vo všetkých súvislostiach, a súčasne to zapadne do nového usporiadania občianskeho práva.

Argumentom v prospech aj neprospech tejto alternatívy je štandardné pripomienkové konanie, ktoré pri novom kódexe bude ešte rozsiahlejšie ako bežne, čiže na diskusie k nemu bude na široký priestor. Časový aspekt účinnosti nového OZ je pri optimistickom scenári začiatok roku 2024.

Poslanecký návrh, ktorý by neboli taký rozsiahly, by mohol platiť od začiatku budúceho roku, čo je rozdiel dvoch rokov. Ďalším aspektom, na ktorý upozornil, je že ak prvýkrát bude táto téma otvorená počas rekodifikácie, môže to veľkú časť pozornosti a diskusii o rekodifikácii stiahnuť na seba a vytvoriť aj nejaký odpor vo vzťahu k celej rekodifikácii a natiahnuť tak celý proces prijatia.

Upozornil, že proces prijatia nového OZ môže trvať dlhšie, ako sa teraz predpokladá a môže presiahnuť aj horizont riadneho volebného obdobia, následne bude nové volebné obdobie a začne sa všetko nanovo. Poukázal aj na to, že nie je isté, ako dlho potrvá aktuálne volebné obdobie, kedže môže dôjsť k predčasným voľbám, a tým pádom je časový aspekt ešte kratší; čo je potrebné brať do úvahy.

Z obsahovej stránky poslaneckého návrhu uviedol, že návrh vychádza z návrhu, s ktorým prišli poslanci SaS už v roku 2018 a týkal sa dedenia, ošetrovania člena rodiny a nahliadania do zdravotnej dokumentácie. Pripomenal, že životných situácií, v ktorých páry rovnakého pohlavia, ale aj páry iného pohlavia žijúce bez manželského zväzku, sú znevýhodnené alebo nemajú upravené vzťahy priamo zo zákona je oveľa väčšie množstvo. Výsledkom koaličnej rady po predložení tohto poslaneckého návrhu zákona nebolo priamo jeho predloženie do NR SR. Otvoril sa priestor na diskusiu v rámci koalície, čím sa vytvoril čas riešiť aj konkrétnu formu návrhu zákona. Uviedol, že bude mať ambíciu prebrať viaceré situácie, ktoré sa dotýkajú postavenia nezosobášených párov. Upozornil však, že z veľkej časti pôjde o nájdenie politického konsenzu v koalícii. Uviedol tiež, že aj mimo poslaneckého klubu SaS sú poslanci, ktorí sú ochotní tento návrh podporiť.

Predsedníčka výboru udelila následne slovo p. Hlušákovi.

Milan Hlušák, prizvaný za Ministerstvo spravodlivosti SR

K časovému aspektu ohľadne rekodifikácie doplnil, že keďže to bude veľká zmena, minimálne jeden rok od prijatia bude potrebné zachovať bez účinnosti nového OZ. Z pohľadu časového harmonogramu uviedol, že MS SR nebude návrh nového OZ publikovať naraz. MS SR by chcelo na jeseň 2021 zverejniť niektoré jeho časti, ktoré sa budú týkať rodinného práva, majetkových vzťahov. Spoločenská diskusia preto môže prebehnúť aj skôr, ako keď sa v budúcom roku zverejní kompletný text nového OZ. Ďalší bodom, ktorý vplýva na rekodifikáciu je skutočnosť, že MS SR je pri nej limitované programovým vyhlásením vlády SR, ktoré hovorí len o majetkových veciach. Treba tiež rešpektovať Ústavu SR, ktorá definuje manželstvo ako jedinečný zväzok, preto sa z toho musí vychádzať. Uviedol, že minimalistický variant, ktorý sa týka majetkových vzťahov, tak aby boli v súlade s programovým vyhlásením vlády SR, by mohol byť aj trošku širší ako je poslanecký návrh, pretože by upravoval aj niektoré ďalšie životné situácie, nielen dedenie, ale napríklad aj spoločné nájmy, prechod nájmu fyzickej osoby, blízke osoby a pod. Diskutovať bude treba o tom, ako krovať životné spoločenstvo - či to má byť oficiálne napríklad notárskou zápisnicou alebo pôjde o typ súkromného vzťahu; otvárať sa budú následne aj rodinné otázky a pod.

Podotkol, že o rekodifikácii sa hovorí už 30 rokov a neposúva sa ďalej, preto uviedol, že je snahou MS SR rozbehnúť procesy tak, aby boli už nezvratné, aj v prípade, že dôjde k zmene vlády. Preto je jednou

z možností, že by MS SR osloviло všetky ústredné orgány štátnej správy, aby sa návrh začal šíriť skrz celú spoločnosť, a tak by boli už rozbehnuté procesy do istej miery nezvratné.

Z politického hľadiska, uviedol, že OZ prinesie veľa nových vecí, ktoré sú vnímané ako pozitívne a pre časť poslancov bude možno jednoduchšie akceptovať aj takéto kultúrne zložitejšie veci. Nový OZ by mal priniesť veľa nového, čo by mohlo byť práve tým lákadlom pre to, aby bol schválený.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Za MS SR uviedla, že má záujem na tom, aby právna úprava k tejto otázke existovala čo najskôr. Považovala za dôležité, aby členovia a členky výboru vedeli, že sú tu aktuálne tieto dva návrhy. Každý z nich je v inej fáze a niečo ponúka. Je tu jednak konkrétny návrh v paragrafovom znení a prebiehajú k nemu politické debaty, jednak druhý návrh (nový OZ), na ktorom prebiehajú práce, ale je to ešte vo fáze, kedy sa tvorí paragrafové znenie. Samotná príprava OZ je vážna vec, MS SR má veľkú ambíciu dokončiť paragrafové znenie a na začiatku budúceho roku ho prezentovať a pustiť ho do riadneho legislatívneho procesu. Predbežne je plánovaná účinnosť na január 2024. Zároveň uviedla, že ak sa rekodifikáciu OZ podarí presadiť, nie je jednoduché zvrátiť ju a hned' meniť.

Jarmila Halgašová, prizvaná poslankyňa NR SR

Opýtala sa, že či rekodifikácia OZ bude obsahovať k tejto téme len riešenie majetkových vzťahov, keďže sú v programovom vyhlásení vlády SR uvedené len tie. Súčasne zdôraznila, že SaS v poslaneckom návrhu zákona nespochybňuje jedinečnosť inštitútu manželstva. Ide o to, aby sa legalizoval aj iný zväzok a aby sa partnerom poskytli práva, lebo dochádza k situáciám, kedy partneri žijú desiatky rokov spolu a keď ich zväzok skončí smrťou jedného z nich, preživší partner potom nemá právo dediť, nemá právo brať ošetrovné, nevie sa dozviedieť o zdravotnom stave. Uviedla, že z jej pohľadu by to predstavovalo výrazný posun, ak by sa tento inštitút legalizoval o dva roky skôr.

Milan Hlušák, prizvaný za Ministerstvo spravodlivosti SR

Odpovedal, že úloha rekodifikácie sa týka len súkromného práva. MS SR preto v rámci procesu nebude riešiť sociálne zákony, lebo tie nie sú v jeho kompetencii, ani sa netýkajú súkromného práva, t. j. právo na dávky, či ošetrovné je mimo MS SR. Pojem majetkové vzťahy sa chápe široko. To znamená, že aj dedenie sa radí do majetkových vzťahov. Návrh nového OZ určite nebude užší v tom, čo navrhuje poslanecký návrh. Diskusia je otvorená v rámci otázok týkajúcich sa kreácie, napojenia do rodinného práva; v rámci rekodifikácie OZ sa uvažuje nad zrušením zákona o rodine a presunutím rodinného práva do Občianskeho zákonníka. Ide však o politické diskusie.

Z rokovania výboru odišla poverená zástupkyňa MPSVR SR Zuzana Brixová.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Otvorila diskusiu a dala priestor na otázky pre členov a členky výboru.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že ide o vec, ktorá bola slúbovaná desaťročia (aj za iných vlád) a mala už roky platiť. Upozornil na to, že sa diskutuje len o troch okruhoch z cca 35. neupravených oblastí života párov, ktoré nemajú uzavreté manželstvo. Aktuálne je tu diskusia len o najextremnejších situáciách - smrť a choroba - a ostáva tu potom ešte celý život medzičim, ktorý treba riešiť. Ocenil snahu riešiť prijatie aspoň nejakej časti, ale podotkol, že takéto návrhy neriešia celú situáciu, ktorá tu už aktuálne je.

Následne uviedol, že už v roku 1997 sa prvýkrát predkladal návrh, aby bol inštitút registrovaného partnerstva alebo nejaká iná právna úprava párov rovnakého pohlavia uvedená v rámci rekodifikácie OZ. Odvtedy sa to niekoľkokrát opakovalo a v priebehu rokov sa na to zabudlo. Poukázal na to, že určite bude k tomu veľká diskusia a otvorí sa tým veľa problémov. Preto navrhuje, že ak sa nájde zhoda v koalícii aspoň v niektorých oblastiach, tak by sa prikláňal k tomu riešiť to čo najskôr.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uviedla, že dôležitá je práve otázka, či sa podarí skôr presadiť osobitná právna úprava alebo neskôr kompletný nový Občiansky zákonník, ktorý pokryje aj to. Väčšiu priechodnosť by videla v druhej možnosti. Pripomienula však, že úlohou výboru je podľa nej zistiť, čo je obsahovo v súlade s právom, Ústavou SR a medzinárodnými štandardami. Úlohou nie je riešiť politickú priechodnosť jednotlivých návrhov.

Ondrej Dostál, prizvaný poslanec NR SR

Vyjadril názor, že by sa mala priať aspoň taká právna úprava, na ktorej sa aktuálne vláda SR dokáže dohodnúť, aby Slovensko prestalo byť krajinou, v ktorej táto problematika nie je vôbec nijako upravená.

Jarmila Halgašová, prizvaná poslankyňa NR SR

Zopakovala, že Slovensko je v rámci EÚ jedna z posledných krajín, kde tento inštitút nie je vôbec nijako legalizovaný a vyzerá to, akoby tu chýbala celospoločenská diskusia k tejto problematike a celospoločenská objednávka pri vyriešení tohto problému. Nevníma, že by sa táto téma objavovala v médiách.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Zapojila sa do diskusie s názorom, že aj s ohľadom na to, ako to bolo v iných krajinách, si nevie predstaviť, ako by mala vyzerať taká celospoločenská objednávka. Je zrejmé, že aj kvantitatívne ide o menšinu a pokiaľ vie, ani v jednej krajine k tomu neboli špeciálne mediálne výstupy. Uviedla, že to vníma práve opačne, a to že táto téma sa spomína oveľa viac (čo môže byť aj médiami, ktoré sleduje). Nevie si predstaviť, že by táto téma mohla byť ešte oveľa viac spomínaná v rôznych kontextoch, či už pozitívnych, či negatívnych. Hovorí sa o nej, PRIDE-u sa každý rok zúčastňujú tisícky ľudí. Nemyslí si, že na Slovensku bude nejaká oveľa lepšia situácia v zmysle celospoločenského dopytu.

Hana Smitková, Aspekt

Má pocit, že sa o tejto téme veľa hovorí, píše aj diskutuje. Aktivisti a aktivistky hovoria o tom často, novinári a novinárky jednotlivé témy otvárajú, hovorí sa o tom medzi psychológmi a psychologičkami a publikujú k tomu články. Nevie si predstaviť, ako inak by sa dalo ešte podporovať verejnú diskusiu. Argumenty, ktoré hovoria v prospech tejto témy sa opakujú, sú vyčerpávajúce; je tu téma diskriminácie, nerovného prístupu, ľudských práv, z odborného hľadiska v MKCH sa tomu tiež venuje pozornosť a mení sa prístup. Uviedla, že táto téma je tu už veľmi dlho, návrhy zákonov, ktoré by umožňovali partnerstvo sa opakujú, nevie uviesť, kto ďalší by mal o tom ešte diskutovať.

Milan Hlušák, prizvaný za Ministerstvo spravodlivosti SR

Uviedol, že to môže byť spôsobené aj tým, že sa to stále v spoločnosti berie tak, akoby to bola téma len tých konkrétnych ľudí, ktorých sa to týka a nie spoločnosti ako-takej. Možno by pomohli výskumy alebo sociálne výstupy v tejto oblasti.

Dominik Fabian, Kancelária verejnej ochrankyne práv

Informoval výbor, že ESĽP komunikoval v troch prípadoch prijatie sťažnosti proti absencií právnej úpravy registrovaného partnerstva alebo nejakého spolužitia. Jeden z nich je aj Poľsko, ktoré bude pravdepodobne riešené ako symbolický štát. Vo viacerých veciach je však Poľsko v inej situácii, kde komunita už nejaké roky vyvíja aktivity a presvedča formou, kde využíva menej silových prostriedkov, napr. komunikáciu cez výbor, komunikáciu zo strany medzinárodných organizácií. Uviedol, že ESĽP niekoľkokrát jasne komunikoval, že štát ma povinnosť veci priebežne prehodnocovať. Považuje za vhodné o tejto téme už nielen hovoriť, ale začať to aj riešiť.

Barbora Vašečková, lekárka spolupracujúca s TransFúzia

Ozvala sa za lekárov s tým, že aj ona sama je konfrontovaná s bežnou zdravotnou starostlivosťou, aj čo sa týka poskytovania informácií. Obrátila sa na zástupcu MZ SR s otázkou, či by sa na pôde MZ SR dalo

urobiť odborné usmernenie, ktoré by umožňovalo minimálne poskytovanie informácií párom rovnakého pohlavia v rámci nemocní alebo pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Ide o situáciu, ktorá by mala byť riešená hned. To, o čom sa tu diskutuje bude trvať niekoľko rokov. K týmto situáciám však dochádza už teraz. Riešením by mohlo byť, ak by každý vo svojom sektore (gescii) upravil časť, ktorú je možné už teraz upraviť.

Jozef Kalužay, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedol, že čo sa týka informovaného súhlasu a informovaní o zdravotnom stave, ide o právnu otázku. Problematická je situácia, keď príde pacient, ktorý nie je schopný podpísť informovaný súhlas z rôzneho dôvodu. Takéto situácie sú komplikované na riešenie len na vnútrorezortnej úrovni. Odborné usmernenie v tejto veci by MZ SR vedelo dať, len bude potrebné nejakým spôsobom zdokumentovať, že tam existuje určitý vzťah. K téme uviedol, že MZ SR má snahu zadefinovať vôľu pacienta, ktorá by bola niekde evidovaná, nielen v tejto veci, ale napríklad aj vo veci, ako postupovať v liečbe. Ide však o komplexnejšie témy, ktorým sa MZ SR už teraz venuje.

Lucia Plaváková, Iniciatíva Inakosť

K téme dodala, že prístup k zdravotným informáciám je právne upravený v zákone, ktorý sa tiež nedávno otváral práve pre tie situácie, kedy osoba nie je schopná dať súhlas. Ako občianske združenie dávali k nemu pripomienku, aby sa okruh osôb rozšíril aj na druha-družku, a tým pádom by to nejako pokrylo aj situáciu párov rovnakého pohlavia. Bolo to prevzaté ako pozmeňujúci návrh, avšak neprešlo to ďalej.

Uviedla, že z jej strany je určite podpora akejkoľvek zmeny k lepšiemu. Hoci je to ďaleko k zrovnoprávneniu. Osobne za dúhové rodiny uviedla, že je veľmi problematické, ak v dohľadnej dobe nebudú nejako riešené rodičovské práva. Deti v týchto rodinách už dávno budú mať 18 rokov, kým sa to niekam pohnie. Uviedla, že ak by sa mala prikloniť k nejakej verzii, tak je lepšie upraviť aspoň niečo, lebo sa aspoň v nejakej situácii ľuďom pomôže.

Z rokovania výboru odišla poverená zástupkyňa MV SR Martina Matejková.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Vzala si slovo a uviedla, že rola tohto výboru je byť poradným orgánom pre vládu pre otázky LGBTI osôb, a teda uviesť, čo je správna právna úprava. Zo strany členov a členiek výboru nie je potrebné riešiť otázku politickej priechodnosti. Je si vedomá, že situácia je zložitá, avšak považuje to za zodpovednosť ministra spravodlivosti, príp. poslancov NR SR vysporiadať sa s tým.

Uviedla, že ju neteší súčasný stav právnej úpravy. Tí, ktorí sa zaoberali rozhodnutiami ESĽP v jednotlivých štátoch k tejto otázke, vedia, že z rozhodnutí ESĽP je zrejmé, že veľmi pomohlo, že spoločnosť už v tom v určitom momente mala jasno. Nedá sa čakať, že to za Slovensko rozhodne nejaká európska inštitúcia. Bolo by dobré, aby spoločnosť na Slovensku bola viac vyzretá, čo by pomohlo pri priechodnosti právnej úpravy. Uviedla, že vníma, že je tu právny deficit. Výbor by mal hľadať možnosti, čo viac sa dá urobiť, aby tejto téme ľudia lepšie porozumeli. Tak by sa ľahšie hľadala aj politická väčšina.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Informoval o tom, že čo sa týka prieskumov verejnej mienky, výsledky posledného Eurobarometru z 2019 boli hrôzostrašné. Minulý rok robil GLOBSEC prieskum v krajinách V4 a Balkánu, v ktorom bola uvedená aj otázka či ľudia súhlasia s rovnakými právami pre LGBTI ľudí (vyslovene v nej bolo spomenuté manželstvo). V tomto prieskume vyšlo, že vo všeobecnej populácii s tým súhlasí vyše 30% ľudí; pri mladých ľuďoch to bolo až vyše 60% ľudí. Na tomto príklade vidno generačný rozdiel v tejto téme a prístupe k nemu. Uviedol, že to vnímajú aj pri práci s ľuďmi, s ktorími pracujú. Mladí ľudia sú oveľa otvorennejší, poznajú ich rovesníci, a preto majú k nim lepší postoj, čiže generačná výmena tu určite je.

Požiadal členku výboru Luciu Plavákovú, aby k tejto téme výbor stručne informovala, aké najväčšie problémy vyplynuli pre páry rovnakého pohlavia a ich rodiny v dôsledku pandémie a opatrení prijímaných počas nej.

Lucia Plaváková, Iniciatíva Inakosť

Výbor informovala o tom, že pandémia priniesla aj nejaké nové problémy, ktoré tu predtým neboli a súčasne zvýraznila aj niektoré staršie problémy. Napríklad v prípade uzavretia hraníc, zmiešané páry boli rozdelené hranicami, lebo vstup povoľovali len manželom alebo rodičom, bolo potrebné sa preukázať sobášnym alebo rodným listom, tzn. v prípade dúhových rodín to bolo znemožnené. Čo sa týka lockdownu a výnimiek z vychádzania, keď išlo o situácie, kedy bola výnimka formulovaná na základe práva styku s dieťaťom, tak sa to nebiologických rodičov v rámci dúhových rodín netýkalo. Ďalším problémom, ktorý vyskočil bola pandemická OČR, ktorú mohol čerpať len jeden z rodičov, s tým, že sa nemohli ani vystriedať, čo im zhoršovalo situáciu. Zvýraznilo to problémy, ktoré sa týkajú dopadov ochrany zdravia a v prípade smrti. Páry rovnakého pohlavia nemali prístup k zdravotným informáciám, nevedeli čo bude s deťmi, keď biologický rodič zomrie, keďže tam neexistuje žiadna právna úprava, zvýraznilo to aj problémy, ktoré majú transrodoví ľudia s prístupom k zdravotnej starostlivosti, ktorá počas pandémie bola ešte oveľa horšia.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Podľačovala za informáciu a zhrnula, že to, čo bolo spomenuté patrí pod dve oblasti – oblasť sociálnych práv a prístup k zdravotnej dokumentácii.

Lucia Plaváková, Iniciatíva Inakosť

Doplnila, že ide ešte o jednu oblasť, a to o rodičovské práva. Zásadným problémom je že len jeden z rodičov je zákonným zástupcom dieťaťa, čo prináša v každodennom živote pre dúhové rodiny situácie, ktoré sú komplikované. Uviedla, že sú to hlavne deti, ktoré sú oberané o práva.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Dôležité je poukázať na to, že nejde len o udelenie práv niekomu, ale ide aj o spoločné povinnosti, napr. vyživovacia povinnosť. Tieto páry chcú dobrovoľne na seba prevziať zodpovednosť za partnera alebo dieťa, čím súčasne odberemeňujú štát. A rovnako zásadné je, že takáto úprava by platila pre všetky nezosobášené páry.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Má za to, že právne je táto téma jasná.

Dominik Fabian, Kancelária verejnej ochrankyne práv

Uviedol, že v niektorých prípadoch sa dá cez výklad pojmu blízkej osoby nazerať aj na nezosobášené páry. Avšak v zákonoch, kde je použitý pojem rodič či manžel, tam nie je možné vyklaadať ich širšie.

Lucia Plaváková, Iniciatíva Inakosť

Poukázala na to, že problém je aj to, že sa neuznávajú ani zahraničné sobášne listy, čo sa ukázalo aj pri obmedzení prechodu cez hranice z dôvodu opatrení v rámci pandémie.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uviedla, že ešte v roku 2017 robilo MS SR detailnú analýzu k tejto téme ohľadne jednotlivých práv a povinností. Navrhla, že sa MS SR na ňu opäť pozrie a podľa tém by kontaktovalo jednotlivé rezorty s možnosťami čiastkových úprav oblastí, ktoré pod ne spadajú.

Lucia Plaváková, Iniciatíva Inakosť

Informovala výbor, že v januári tohto roku robila aktuálnu analýzu, pričom ponúkla, že ju zašle MS SR na ďalšie využitie. Uviedla, že sa v nej porovnáva situácia zosobášených a nezosobášených párov v jednotlivých životných aspektoch.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Tému uzavrela s tým, že MS SR sa pozrie na najaktuálnejšiu analýzu, rozdelí témy na jednotlivé rezorty a bude zisťovať u rezortov, či existuje zhoda na vykonaní čiastkových úprav. MS SR potom na najbližom zasadnutí výboru bude informovať, kam sa v téme podarilo posunúť.

Z rokovania výboru odišla poslankyňa NR SR Jarmila Halgašová a zástupca MŠVVŠ SR Igor Urbančík.

BOD 3

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uviedla tretí bod rokovania k informácii o Stratégií EÚ pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020-2025. Poukázala na to, že ide o výnimočnú stratégiu, ktorá bola prijatá na európskej úrovni Európskou komisiou. Slovo odovzdala riaditeľovi odboru ľudských práv so žiadosťou o stručné predstavenie stratégie.

Marián Filčík, tajomník rady, Ministerstvo spravodlivosti SR

Výbor informoval, že stratégia nadvázuje na zoznam krokov, ktorý vydala EK v predchádzajúcim funkčnom období. Posun formy zo zoznamu krokov na komplexnú stratégiu nastal aj preto, že sa zvýšila podpora krajín tohto formátu. V roku 2013 žiadalo EK o takúto stratégiu iba 13 štátov, teraz ju o to požiadalo už 19 štátov, takže EK pripravila stratégiu.

Stratégia má viaceré piliere: boj proti diskriminácii, zaistenie bezpečnosti, budovanie inkluzívnych spoločností, práca EK voči tretím krajinám – pôsobenie smerom von. EK chce poskytovať financie na aktivity MVO a aktivistov v jednotlivých krajinách, chce zabezpečovať financovanie zamerané na boj proti nenávistným prejavom. Je to napojené na širšiu dlhodobú iniciatívu Európskeho parlamentu o začlenení trestných činov z nenávisti do tzv. eurocrimes v ZFEÚ (EK by to chcela navrhnúť budúci rok). EK sa taktiež chce venovať žiadateľom o azyl patriacim do LGBTI komunity.

Práve v časti Budovanie inkluzívnych spoločností sú začlenené témy cezhraničných situácií. Na Súdnom dvore EÚ je aktuálne v tejto veci jeden prípad. Bolo v ňom vydané stanovisko generálneho prokurátora, obsahom ktorého je že sa nesmie neuznať existujúce partnerstvo, ak sú obaja manželia občanmi EÚ; štaty vtedy musia výdať nejaký identifikačný dokument, ktorý umožňuje cestovanie, ale zároveň cez princíp zachovania národnej identity, môže štát odmietnuť výdať rodný list alebo môže odmietnuť uznať partnerstvo pre účely domáceho rodinného práva, t. j. musí uznať partnerstvo len na účely realizácie voľného pohybu osôb, avšak dopady, ktoré by takéto uznanie malo podľa domáceho práva môže odmietnuť. EK chce v roku 2022 revidovať usmernenia o voľnom pohybe, navrhnúť horizontálnu legislatívnu o vzájomnom uznávaní rodičovstva. Chce podporovať členské štaty v tom, aby dôsledne uplatňovali právo na voľný pohyb.

Nejde o odporúčania pre členské štaty, ide len o vyhlásenie EK, že bude podporovať štáty a výmenu dobrých skúseností; môžu to využiť krajinu, ktoré chcú urobiť niečo viac.

Informoval výbor, že v rámci diskusií, ktoré prebiehajú na pôde EÚ, Slovenská republika komunikuje o tomto dokumente podporne s tým, že ho víta a víta tiež výmenu dobrých skúseností.

BOD 4

Predsedníčka výboru odovzdala slovo podpredsedovi výboru, aby uviedol tému štvrtého bodu rokovania.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Poukázal na to, že ide o dlhodobý problém na Slovensku, keďže neexistuje inštitucionálna podpora poradenstva pre LGBTI ľudí (sociologického, psychologického, právneho). Existujú rôzne čiastkové programy, schémy.

Uviedol, že inPoradňa vznikla ako projekt podporený z Európskeho sociálneho fondu. Keď podpora z tohto fondu skončila, stalo sa financovanie tohto projektu neudržateľné. Informoval, že v okolitých krajinách a vo svete, tento typ poradenstva podporujú samosprávy a štát. Práve z tohto dôvodu navrhol tento bod rokovania, aby sa začala diskusia, ako túto situáciu do budúcnosti vyriešiť. Financovanie na Slovensku fungovalo viac menej zo zahraničných zdrojov (z nórskych, či európskych fondov). Akonáhle takéto financovanie skončí, tímy sa rozpadnú a potom sa vždy musí začínať odnova.

Uviedol, že tento rok bola poskytnutá dotácia aj z MS SR na prevádzku inPoradne. Poukázal však na to, že dotačné schémy sú nastavené tak, že prvú polku roka sa rieši administratíva a predkladanie projektov, a finančie je možné čerpať len na druhý polrok. Nie je udržateľné, ani vhodné, aby takéto služby fungovali polroka a ďalšieho polroka nie. Zdôraznil, že potreba z komunity na tieto služby dramaticky narastá (zvyšujú sa počty ľudí, ktorí sa na nich obracajú), ale žiaľ nie sú to takto schopní zvládať a riešiť.

Druhá veľká téma, ktorú by bolo vhodné začať riešiť, je začať robiť školenia so školskými psychológmi, či s inými profesiami, ktoré majú o to záujem. Ide o dlhodobú vec, ktorú treba riešiť. Ľudia sa na nich pravidelne obracajú, že potrebujú nejaké informácie, ktoré inde nenachádzajú (vrátane učiteľov).

Marián Filčík, tajomník rady, Ministerstvo spravodlivosti SR

Taktiež uviedol, že súhlasí s tým, že financovať poradenské podporné služby z dotácií je veľmi neefektívne. Uviedol, že aj preto MS SR teraz menilo zákon o obetiach a od novembra 2021 sa vytvárajú intervenčné centrá, ktorých činnosť by mala byť financovaná MS SR v rámci rámcovej zmluvy - malo by ísť o trvalé financovanie. Informoval, že systém je primárne naviazaný na vykázania, pričom organizácie, ktoré dostanú informácie od polície o vykázaní, budú jednak proaktívne kontaktovať obet, ale budú aj prijímať obete trestných činov, ktoré sami vyhľadajú ich služby. Tým vznikne určitá garancia poskytovania služieb pre obete domáceho násilia v kraji. Požiadavka je, aby sa všetky intervenčné centrá venovali všetkým obetiam domáceho násilia. Existujú však organizácie, ktoré sa špecializujú len na ženy. V takých prípadoch to MS SR chce riešiť tak, aby takéto centrá zabezpečili sprostredkovanie pomoci inou organizáciou.

Pokiaľ ide o dotácie, MF SR je v tomto veľmi zásadné: dotácia je poskytovaná na 1 kalendárny rok. Zo zákona vyplývajú určité lehoty, ktoré potrebuje na spracovanie aj MS SR, aj žiadatelia.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že téma poradenstva sa týka aj MŠVVŠ SR a MPSVR SR. Navrhol, aby sa vytvorila pracovná skupina, ktorá by túto otázku riešila. Vie o tom, že rezort školstva robí aktuálne na novej úprave systému poradenských služieb. MVO však majú len neformálne informácie, že k niečomu takému má dôjsť, prípadne informácie z médií, ale prizvaní k tejto téme neboli. To by mohla byť jedna možnosť, ako zabezpečiť poskytovanie poradenských služieb LGBTI ľuďom.

Hana Smitková, Aspekt

K tejto téme informovala výbor, že v rámci veľkého projektu Štátny projekt prípravy štandardov pre poradenstvo, pripravujú odborné postupy, ktoré sa týkajú práce s deťmi a mladými ľuďmi, ktorí sú gejovia, lesby, bisexuálni ľudia a osobitné odborné postupy pre prácu s transrodovými a rodovo nekonformnými deťmi a mladými ľuďmi. Ide sice len o odborný postup, ale je dobre pripravovaný.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Taktiež poukázal aj na to, že na MPSVR SR sa otvára aj zákon o sociálnych službách, k čomu by bolo vhodné mať tiež informácie a diskutovať k tomu.

Radoslav Kutaš, Ministerstvo kultúry SR

Informoval výbor, že MK SR bude otvárať zákon o kultúrnej osvetovej činnosti a niektoré činnosti budú spadať aj práve pod kultúrnu osvetovú činnosť.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uviedla, že podľa čl. 7 štatútu predseda výboru na návrh členov/členiek môže vytvoriť pracovnú skupinu z vlastného podnetu alebo z podnetu návrhu členov/členiek. Preto vzhľadom k diskusii, ktorá na túto tému prebehla zriaďuje pracovnú skupinu pre udržateľnosť služieb pre LGBTI ľudí (financovanie aj existencia takýchto služieb). MS SR zašle výzvu všetkým členom a členkám výboru s možnosťou nahlásiť záujem byť súčasťou tejto pracovnej skupiny. Uviedla, že MS SR súčasne osobitne osloví MPSVR SR a MŠVVŠ SR a zistí, aké sú tam projekty.

Z rokovania výboru odišiel prizvaný zástupca MS SR Milan Hlušák.

BOD 5

Predsedníčka výboru odovzdala slovo podpredsedovi výboru, aby uviedol aj tento bod rokovania.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že výbor mal problém so svojim zaradením do činnosti Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada vlády“) a vykonávaním činnosti, na ktorú bol zriadený. Má za to, že výbor bol najviac činný na začiatku pri jeho zriadení, keď sa pripravovala celoštátna stratégia a výbor vypracovával zvlášť akčný plán pre LGBTI ľudí. Akčný plán však neboli schválený, takže tento výbor nemá na rozdiel od ostatných výborov, žiadnen takýto dokument, nemá žiadnu kostru činnosti, ktoré by mal robiť. Problémom je aj že akékoľvek odporúčania výbor prijal, ani jedno nebolo akceptované vládou. Vystáva potom otázka zmyslu existencie tohto výboru. Uznáva, že vďaka výboru existuje aspoň priestor na diskusiu s jednotlivými ministerstvami, avšak má za to, že veci sa podarili skôr mimo výboru na bilaterálnych rokovaniach. Preto sú tu úvahy o tom, čo sa môže výbor robiť. Zástupcovi a zástupkyne MVO navrhli, aby výbor každoročne vydával správu o situácii v oblasti práv LGBTI ľudí, v ktorej by bol popísaný stav a aj odporúčania na zmeny. Čiastočne sa tejto téme venuje ombudsmanka, čiastočne Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ale neexistuje nejaká komplexná správa, dokonca ani na mimovládnej úrovni.

Druhým návrhom bolo vytvorenie webového portálu, kde by boli základné informácie k tejto téme - pojmoslovie, definície až po základné rámce, ktoré v tejto téme existujú, keďže aktuálne nič také neexistuje. Na tomto portáli by sa potom mohla zverejňovať aj správa. Aktuálne existuje len podstránka výboru na webe ministerstva, kde sú však zverejňované len zápisnice zo zasadnutí výboru.

Za dôležitú považuje aj diskusiu o členstve a štatúte výboru. Najdôležitejšie je podľa neho, aby výbor mal nejakú ústrednú aktivitu, od ktorej sa možno odvíjať a možno sledovať vývoj v čase, a to v súčasnosti výboru chýba.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Reagovala, že sa nebráni takejto správe, avšak je otázne, či práve to je poslaním tohto výboru. Je dôležité povedať si aj kto by takúto správu vypracúval. Členmi výboru sú aj zástupcovia MVO, ktoré tieto aktivity robia v rámci svojej náplne práce. Vo výbore sú aj predstavitelia štátnych orgánov, aj MVO. Výbor považuje za osobitný priestor vymeniť si pohľady v tejto téme a tam, kde sa členovia zhodnú, posúvať sa ďalej.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že model z minulosti, keď sa vypracúval akčný plán a celoštátna stratégia, je ten, že sa určili traja ľudia, ktorí to mali aj čiastočne honorované. Aj takáto by bola možnosť. Súčasne uviedol, že výbor nerobí činnosti, ktoré sú uvedené v štatúte. Má za to, že výbor by mal nachádzať témy, ktoré sú dôležité a odporúčať riešenia v nich.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uviedla, že to vníma ako podnet k diskusii a vyzvala ostatných prítomných, aby sa vyjadrili.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciávou Inakosť

Poukázala na to, že štatút sa dá zmeniť. Nepovažuje za vhodné, aby boli niekde zadefinované funkcie, ktoré sa vôbec nerobia.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

V zmysle štatútu sa má tento výbor stretnúť k tejto osobitnej téme vždy predtým ako zasadne rada vlády. Považuje to za osobitný záujem, aby práve k tejto osobitnej téme existovalo stretnutie všetkých zainteresovaných a ak je niečo dôležité, k čomu došlo v medziobdobí, tak na to výbor upozorní radu.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že pôvodný úmysel bol, aby výbor mal vlastnú koncepciu, ktorú bude vláda napĺňať konkrétnymi krokmi. To sa však nepodarilo, takže výbor je bez pôvodného zmyslu.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciávou Inakosť

Má za to, že každoročná správa o stave by je praktická vec, s tým, že ktokoľvek si ju môže prečítať, rovnako aj keď sa bude meniť obsadenie výboru, tak bude existovať niečo, čo je expertne vypracované a bude vždy k dispozícii a bude jasné, čo sa za posledný rok udialo, ako to v tom roku bolo. Považuje to za dôležitú vec aj spoločensky. Ak to má mať určitú kvalitu, tak si treba určiť pracovnú skupinu a poskytnúť jej aj nejaké honorovanie.

Marián Filčík, tajomník rady, Ministerstvo spravodlivosti SR

Javí sa mu, že správa môže byť praktická. Má za to, že bude lepšie, ak to bude pod vonkajšou expertízou alebo pod nejako pracovnou skupinou, keďže takéto správy znamenajú aj kritizovanie činnosti iných rezortov, čo by z postavenia výboru nebolo vhodné. Výbor podľa neho nie je zbytočný. Aj vďaka diskusiám na tomto fóre a komunikácii s ostatnými rezortmi sa podarilo pohnúť niektorými vecami, ku ktorým by inak možno nedošlo.

Ondrej Dostál, prizvaný poslanec NR SR

Zapojil sa do diskusie s tým, že ak takáto správa bude správou výboru, tak bude mať podľa neho väčšiu váhu ako keby to bola len správa niektoj/niekotorej MVO. Aj v prípade, že by správa bola kritická, je ju možné spracovať vhodným spôsobom.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Požiadal MS SR o uvedenie stanoviska, ako by ich strany mala takáto správa vyzerat'.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uviedla, že je dobré si povedať, čo možno v skutočnosti očakávať od takejto správy aj s ohľadom na zloženie výboru. Má za to, že ak to má byť správa výboru, tak by sa na tom mal výbor vedieť zhodnúť a nemalo by dôjsť k situácii, že niekto bude prehlasovaný (MVO alebo štátna správa). Mala by to byť správa nezávislá od akéhokoľvek ovplyvňovania zo strany štátnej správy, pretože je logické, že túto tému môžu vnímať rigidnejšie, keďže ju vnímajú v rámci možností, ktoré štát má. Keď takúto správu vypracúva MVO, tak možno očakávať, že bude viac progresívna. Je preto dôležité si povedať, aké očakávania od vypracovania takejto správy máme a či vypracovanie správy posunie túto tému ďalej.

Dominik Fabian, Kancelária verejnej ochranyne práv

Položil k tomu otázku, či je to riziko až také významné. Keďže výbor pôsobí pri rade vlády, účelom správy môže byť, že sa dá na vedomie rade vlády, ktorá ju prerokuje, a tá si v prípade potreby môže závery správy korigovať, ak by tam vyvstal nejaký problém – napríklad ju nezoberie na vedomie.

Barbara Illková, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Zapojila sa do diskusie s tým, že tomu rozumie tak, že každá téma má nejaké určité sledované obdobie. Po ňom sa vydáva súhrnná správa, kde sa dá zrekapitulovať, čo všetko sa v danej téme za určité obdobie urobilo. Čo sa týka medzinárodných dohôvorov pre OSN, tam je to obdobie raz za štyri roky, po ktorých sa vypracúva hodnotiaca správa. Tieňovú správu si zvyknú potom spraviť niektoré MVO. To znamená, že existuje určitý systém odpočtu plnenia úloh, napredovania. V oblasti LGBTI sú určité odporúčania v rámci UPR, kontrolných mechanizmov Rady Európy, avšak vnútrostátna sebareflexia chýba.

K príprave celoštátnej stratégie uviedla, že pracovná skupina bola zložená na základe parity MVO a štátnej správy a podarilo sa vynegociovať text, ktorý bol akceptovaný. Vyšla z neho príloha stratégie, aj text akčného plánu.

Ďalej uviedla, že ročná periodicitá na vydávanie takejto správy sa zdá byť ambiciozny cieľ. Zo skúsenosti vie, že približne rok treba na prípravu takej správy. Navrhla, aby sa periodicitá jej vydávania ešte premyslela.

Marián Filčík, tajomník rady, Ministerstvo spravodlivosti SR

Uviedol, že všetky výbory pôsobia ako expertné orgány. Správa môže slúžiť čisto na poznatkovú bázu ako výskumný dokument. Poukázal na to, že správy o rodovej rovnosti kvôli obsahu neboli predložené na vládu, ale existujú a sú využívané. Je to dobrý zdroj informácií.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Je potrebné si zodpovedať otázku, či to má byť správa o stave práv (aký stav je v slovenskej spoločnosti v porovnaní s medzinárodnými štandardami) alebo správa o činnosti výboru (čo výbor urobil, čomu čelil).

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Existujú rôzne modely. Napríklad výbor pre národnostné menšiny to má tak, že menšiny si vydávajú vlastnú správu popri správe zo strany štátu. Uviedol, že sa nemusí vydávať každý rok.

Podotkol, že aj kapitola z r. 2013, ktorá sa vypracúvala k tejto téme, bola v časti popisu aktuálneho stavu pomerne kritická a výbor ju prijal jednohlasne. Má za to, že keď sa vychádza z faktov, je to schodné.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Uzavrela tento bod rokovania s tým, že sa tejto téme treba bližšie venovať a nevieme ju hneď na tomto rokovaní definitívne uzavrieť. Je potrebné premyslieť periodicitu a aké sú očakávania od takého dokumentu. Považuje to za podnet a je potrebné si tieto veci jasnejšie vymedziť. Preto navrhla, aby sa k tejto téme stretla pracovná skupina, ktorá je už vytvorená v rámci výboru, t.j. pracovná skupina pre legislatívnu a stratégicu, kde sa budeme zaoberať tým, čo od práce tohto výboru očakávame. MS SR zašle opäťovne výzvu členom a členkám výboru na účel zistenia, kto sa chce do nej zapojiť.

Uviedla tiež, že zo strany MS SR nie je problém poskytnúť priestor na stránke, bude potrebné komunikovať s tlačovým oddelením a dohodnúť sa, čo tam dať, aby to malo zmysel.

BOD 6

Predsedníčka výboru uviedla šiesty bod rokovania a odovzdala slovo podpredsedovi výboru.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Oboznámiel výbor s tým, že vďaka podpore MS SR, Iniciatíva Inakosť od 1.7. znova otvára inPoradňu, ktorá poskytuje psychologické, sociálne a právne poradenstvo pre LGBTI ľudí. Toto poradenstvo tak bude vďaka podpore zo strany MS SR a viacerých firiem zabezpečené na druhú polovicu tohto roka.

Druhou veľkou aktivitou je Dúhový PRIDE. Aj v tomto roku bude len v online priestore, lebo nie je možné zmestíť sa do limitu 1000 ľudí. Dňa 1.7. je naplánované jeho otvorenie, ktoré bude tento rok prebiehať na magistráte a bude spojené s diskusiou s rodičmi LGBTI ľudí, ktorí v tomto roku viac vystúpili. Samotný PRIDE bude online 24.7.2021. Na celý mesiac júl sú naplánované rôzne sprievodné podujatia, na ktoré sa tento rok viac sústredili, oslovali viac inštitúcií, viac je zapojená samospráva a napríklad aj Slovenská národná galéria.

V októbri 2021 sa uskutoční Filmový festival inakosti, ktorý snáď už bude môcť prebehnúť aj v kinách. V decembri 2021 plánujú v rámci projektu, ktorý bol podporený dotáciou zo strany MS SR, konferenciu a odovzdanie cien inakosti. Ceny sa budú udeľovať na základe výberu poroty za posledné dva roky (lebo minulý rok nebola udelená) ľuďom, ktorí sa pričinili v tejto téme – pozitívne zviditeľnili komunitu, alebo v prípade ľudí mimo komunity, ktorí niečo robili v oblasti médií, kultúry a pod.

Odovzdal slovo Lucii Plavákovej na doplnenie ďalších aktivít k tomuto bodu.

Lucia Plaváková, Iniciatíva Inakosť

Informovala výbor, že spolu s ďalšími ľuďmi pred vyše rokom založila občianske združenie Dúhové rodiny, kde sa venujú práve téme rodičovských práv LGBTI ľudí, snažia sa robiť osvetu a sietovať dúhové rodiny, a tak túto tému posúvať ďalej. V lete plánujú mať 1 podujatie, tzv. dúhový deň rodín, kde sa budú snažiť, aby to bolo podujatie pre všetky rodiny, ktoré maj chut' sa stretnúť a prepojiť, nielen pre dúhové rodiny.

Uviedla tiež informácie za združenie priateľov a rodičov LGBTI ľudí, keďže s nimi veľa spolupracuje. Toto združenie je zatiaľ v neformálnom formáte, plánujú však založenie občianskeho združenia a ďalej sa potom venovať aktivitám, a to skôr osvetovým a scitlivovaniu spoločnosti, čo označila za ich spoločný cieľ, na ktorom pracujú.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Informoval výbor o aktivitách za divadlo NOMANTINELS. Vďaka podpore zo strany MS SR pokračujú v podcaste Teplá vlna, ktorý sa venuje príbehom LGBTI ľudí a sprístupňuje ich príbehy verejnosti, rovnako sú v ňom diskusie s odborníkmi a odborníčkami na rôzne témy, ktoré vysvetľujú témy tak, aby informácie boli dostupné pre každého. Budú pripravovať niekoľko diskusií s mladými LGBTI ľuďmi na rôzne témy, napr. šikana, pripravujú tiež turné výstavy, ktorá mapuje 100 rokov emancipácie hnutia LGBTI ľudí na Slovensku, v Maďarsku a Čechách.

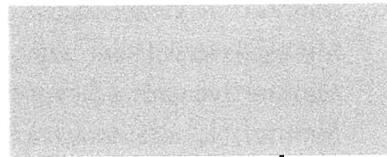
Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Na záver dodal, že tento rok sa zvýraznila téma transrodových ľudí. Uviedol, že transrodoví ľudia sú veľmi málo známi v spoločnosti. Stávajú sa potom veľmi zraniteľnou skupinou. Aj preto začína spolu s ďalším členom výboru Christiánom Havlíčkom menší projekt príbehov transrodových ľudí, ktorých budú predstavovať. Pociťujú, že práve transrodoví ľudia sú skupina v rámci LGBTI komunity, ktorá je najviac ohrozená tým, že im zmena legislatívy môže veľmi reálne uškodiť.

Mária Kolíková, predsedníčka výboru, ministerka spravodlivosti SR

Všetkým podčakovala za účasť a diskusiu. Uviedla, že najbližšie zasadnutie vychádza približne na september-október 2021.

Zapísala: Jana Urbanová, tajomníčka výboru

Schválili: Mária Kolíková, ministerka spravodlivosti

Tajomníčka výboru

Jana Kviečinská, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej Republiky

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Použité skratky

MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
EK	Európska komisia
ESĽP	Európsky súd pre ľudské práva
MKCH 11	Medzinárodná klasifikácia chorôb (11. vydanie)
MVO	mimovládna organizácia / mimovládne organizácie
OČR	ošetrovanie člena rodiny
OZ	Občiansky zákonník
ŠDTP	štandardný diagnostický a terapeutický postup
UPR	Univerzálné periodické hodnotenie
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie

PREZENČNÁ LISTINA
zo 17. zasadnutia
Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb
11.06.2021, 14:00 hod., MS SR

Č.	Meno, priezvisko zastupujúca organizácia, príp. funkcia	Podpis
1.	Mária Kolíková Ministerka spravodlivosti SR predseda	/ M
2.	Martin Macko Iniciatíva Inakosť podpredseda	/
3.	Jana Urbanová Ministerstvo spravodlivosti SR tajomníčka	/
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 5 Štatútu Výboru		
4.	Jana Kviečinská Ministerstvo spravodlivosti SR	/
5.	Jozef Kalužay Ministerstvo zdravotníctva SR	/
6.	Igor Urbančík Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	/
7.	Radoslav Kutaš Ministerstvo kultúry SR	/
8.	Anna Verešová Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR <i>ANNA VEREŠOVÁ</i>	/
9.	Ivan Fučal'	/
10.	Barbara Illiková Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	/

11.	Inštitút pre výskum práce a rodiny	
12.	Miroslava Hajduček Gardecká Národný inšpektorát práce	
✓ 13.	Marián Mesároš Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	
✓ 14.	Renáta Kopperová kancelária Verejnej ochrankyne práv	
✗ 15.	Zuzana Magurová Ústav štátu a práva SAV	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 6 Štatútu Výboru		
✓ 16.	Lucia Berdisová právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť	
✓ 17.	Barbora Burajová Nadácia otvorennej spoločnosti <i>Iniciatíva Inakosť</i>	
✓ 18.	Christián Havlíček TransFúzia	
✓ 19.	Jana Jablonická Zezulová Iniciatíva Inakosť	
✓ 20.	Dominika Jašeková OZ Odyseus	
✓ 21.	Zara Kromková Komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí PRIZMA	
✓ 22.	Andrej Kuruc Iniciatíva Inakosť	

✓	23.	Lucia Plaváková inPoradňa - Iniciatíva Inakosť	
✓	24.	Hana Smitková Aspekt	
✓	25.	Peter Varga Občan, demokracia, zodpovednosť	
✓	26.	Barbora Vašečková lekárka spolupracujúca s TransFúzia	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 7 Štatútu Výboru			
✓	1.	Marián Filčík tajomník Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť	
✓	2.	zástupca výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 8 Štatútu Výboru			
✓	3.	Milan Hlušák	
✓	4.	Ondrej Doskočil	
✓	5.	Jarmila Halgasová	
	6.		
	7.		
	8.		
	9.		
	10.		

d'álší prítomní

1.	K, Kádruvá / Mluež	
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		